

๓ มรดกวัฒนธรรมภาคใต้

มรดกวัฒนธรรมภาคใต้มีมากมายหลายประเภท อันเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์เฉพาะภูมิภาค ทั้งโบราณสถาน โบราณวัตถุ สถาปัตยกรรม ศิลปหัตถกรรม ศิลปการแสดง อาหารพื้นบ้าน และวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ฯลฯ แสดงถึงภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าที่สืบทอดมายาวนานหลายชั่วคน

อย่างไรก็ดี มรดกวัฒนธรรมภาคใต้ที่นำเสนอในหนังสือเล่มนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของมรดกวัฒนธรรมอันหลากหลายเท่านั้น ทั้งนี้ มรดกวัฒนธรรมบางประเภทไม่ได้นำมากล่าวไว้ เช่น มรดกด้านภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน มรดกด้านการรักษาโรค เป็นต้น ซึ่งจะมีโอกาสรวบรวมมานำเสนอในวาระอื่น ๆ ต่อไป

โบราณสถาน แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ

ภาคใต้มีโบราณสถาน แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุเป็นจำนวนมาก มีอายุตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ จนกระทั่งเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ตามพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ ทั้งที่เป็นแหล่งภาพเขียนสี เมืองโบราณ ปูนียสถานสำคัญ เช่น พระบรมธาตุไชยา พระธาตุนครศรีธรรมราช รวมทั้งแหล่งโบราณคดีสำคัญอีกเป็นจำนวนมาก ส่วนโบราณวัตถุสำคัญ เช่น พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวรสำริด พระพุทธรูปนาคปรกสำริด เทวรูปศิลา ลูกปัด ฯลฯ

เขาเขียน

ตั้งอยู่ในอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา ตำบลเกาะปันหยี อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา บริเวณเขาเขียนปรากฏภาพเขียนสียุคก่อนประวัติศาสตร์ อายุราว ๒,๐๐๐ หรือ ๓,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ ปีมาแล้ว ที่บริเวณหน้าผาด้านทิศตะวันออกริมอ่าวพังงา สันนิษฐานว่าภาพเหล่านี้วาดโดยคนก่อนประวัติศาสตร์อาศัยในบริเวณนี้ และนักเดินเรือสมัยโบราณที่แวะมาจอดพักหลบมรสุม ภาพเขียนสีนี้มีอยู่ด้วยกัน ๗ กลุ่ม บางกลุ่มมีภาพหนาแน่น มีการเขียนซ้อนทับกัน ๒ - ๓ ครั้ง ลักษณะของภาพมีหลายแบบ มีทั้งที่เป็นภาพลายเส้นแบบเค้าโครงร่างรอบนอก (outline) แบบระบายเงาทึบ (silhouette) และแบบแสดงโครงร่างภายใน (x-ray) หรือแสดงโครงร่างรอบนอก แล้วตกแต่งลวดลายภายใน ภาพทั้งหมดเขียนด้วยสีแดง สีส้ม และสีเหลือง ประกอบไปด้วยภาพคน ภาพสัตว์น้ำจำพวกปลา โลมา ปู ภาพสัตว์บก เช่น นก ตะกวด เป็นต้น ภาพคนกับภาพสิ่งของ และภาพวัตถุบางอย่างที่ดูแปลกตา รวมทั้งภาพสัญลักษณ์บางอย่างด้วย

แหล่งภาพเขียนสี

เกาะเขาเขียน อำเภอเมืองพังงา จังหวัดพังงา

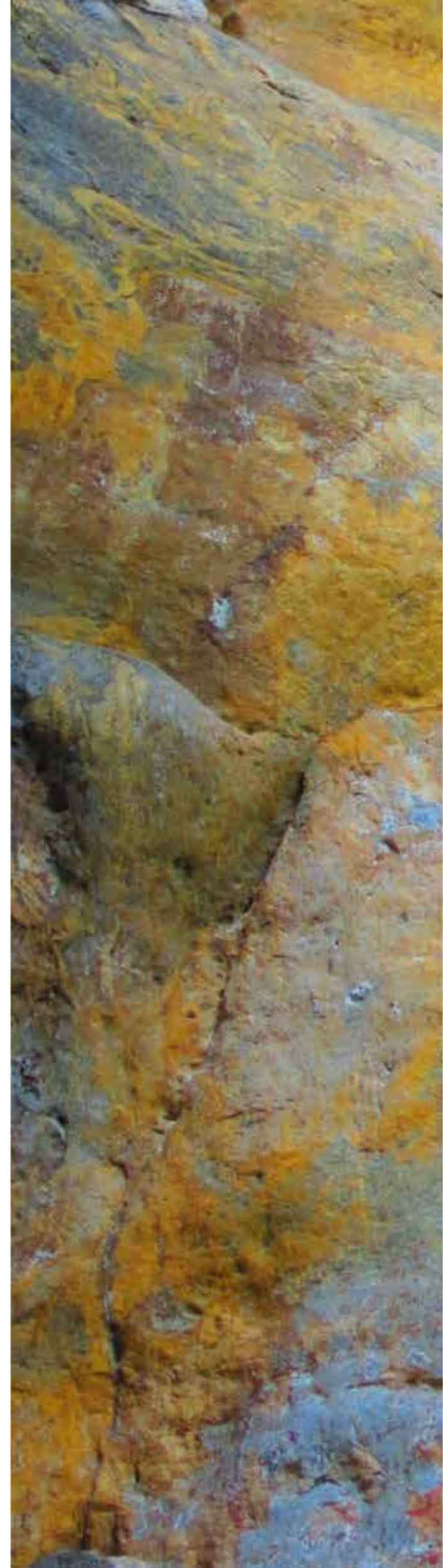

ภาพเขียนสีภาพปลา คน และภาพลายเส้น
แหล่งภาพเขียนสี เกาะเขาเขียน อำเภอเมืองพังงา
จังหวัดพังงา

ในอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงาและบริเวณใกล้เคียงนี้ ได้ค้นพบหลักฐานการใช้พื้นที่ของกลุ่มชนก่อนประวัติศาสตร์ ซึ่งกำหนดอายุได้ไม่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ปีมาแล้ว พื้นที่นี้อาจเป็นเส้นทางสัญจรและพื้นที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะตามเพิงผาและถ้ำ แต่เมื่อเวลาผ่านไป ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น กลุ่มชนที่สืบเชื้อสายต่อมาคงถอยร่นเข้ามาอาศัยอยู่บนพื้นที่ดอนภายใน และอาจมีกลุ่มชนที่รู้จักการทำแพ เรือ สัญจรไปในอ่าวพังงาบ้าง แต่แหล่งเหล่านี้อาจไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัยถาวร ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม หรือมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานใหม่ จนกระทั่งเป็นชุมชนที่มีความสามารถทางทะเล ดังปรากฏงานสร้างสรรค์ศิลปะบนผนังหินริมอ่าวพังงาของคนก่อนประวัติศาสตร์ เช่น เขาเขียน เกาะบันหยี เขาระยะย่า ถ้ำนาค และเขาพระอาดเฒ่า

นอกจากนี้ ยังพบโบราณวัตถุยุคก่อนประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเข้ามาอยู่อาศัยในอ่าวพังงา เช่น เขาพัง เขาแดง เขาผึ้งโน เขาเต่า และเขาพระอาดเฒ่า โดยเขาพังมีการพบเครื่องกะเทาะหินหลายชิ้น นอกจากนั้นยังพบเศษภาชนะดินเผาแบบเรียบ ลายเชือกทาบ หินลับ แกนหิน และสะเก็ดที่มีร่องรอยการกะเทาะ แต่ไม่มีลักษณะเป็นเครื่องมือที่ชัดเจนเป็นจำนวนมาก และที่เขพระอาดเฒ่า มีการค้นพบเศษภาชนะดินเผาเนื้อหยาบ แบบเรียบ แบบลายเชือกทาบ ชิ้นส่วนขวานหินขัด เครื่องมือสะเก็ดหิน กระดุกปลา มีรอยขัดฝน

ภาพเขียนสี
แหล่งภาพเขียนสี เขาพระอาดเฒ่า
อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

ภาพเขียนสี
แหล่งภาพเขียนสี เขาพระอาดเฒ่า
อำเภอตะกั่วทุ่ง จังหวัดพังงา

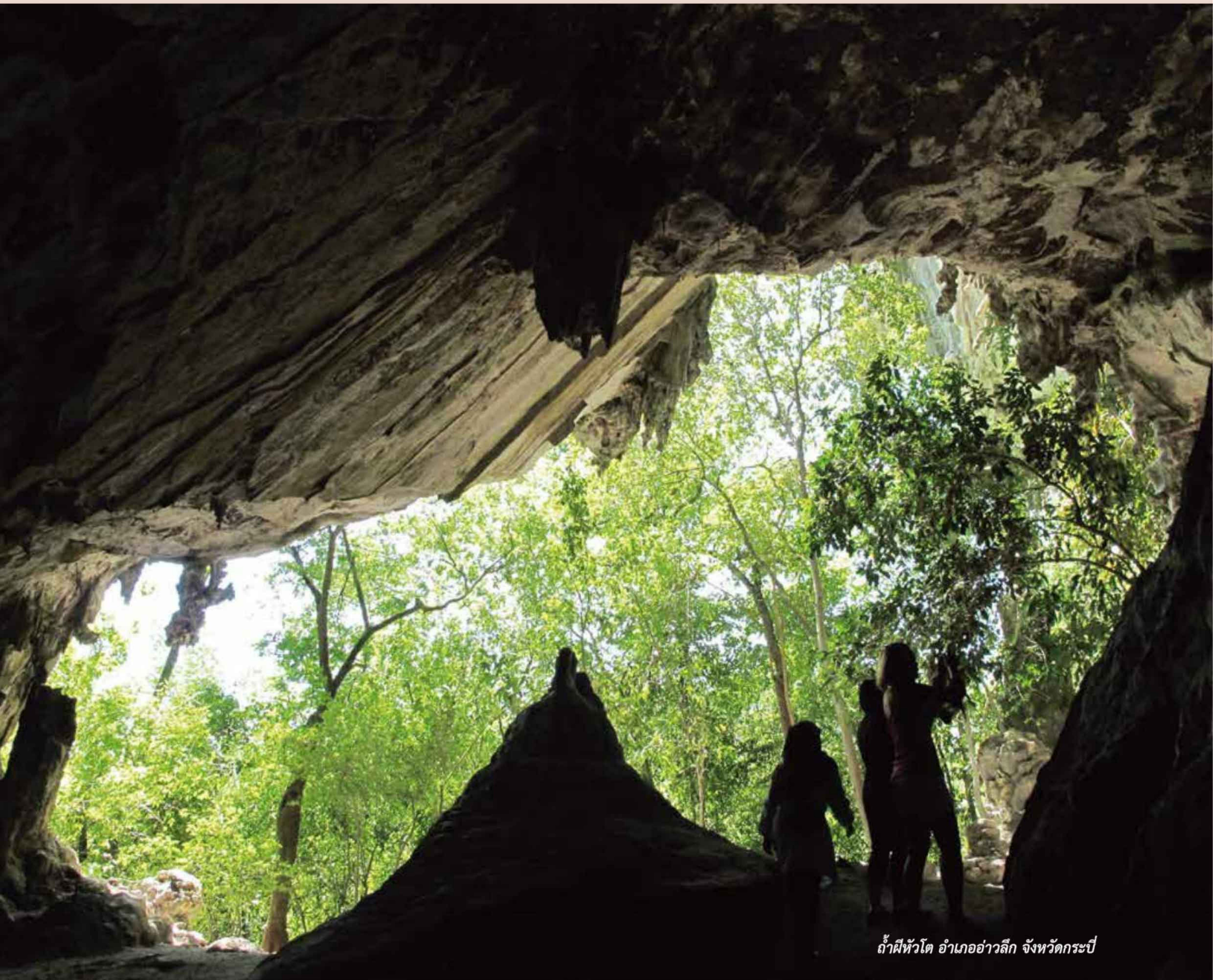
ถ้ำผีหัวโต หรือ ถ้ำหัวกะโหลก

ตั้งอยู่ภายในเขตอุทยานแห่งชาติธารโบกขรณี อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่ ภายในถ้ำแบ่งได้เป็น ๒ คูหาขนาดใหญ่ มีภาพเขียนสีโบราณสมัยก่อนประวัติศาสตร์ สันนิษฐานว่ามีอายุราว ๒,๐๐๐ - ๓,๐๐๐ ปีมาแล้ว เขียนด้วยสีแดง ดำ เหลือง น้ำตาล น้ำตาลเหลือง น้ำตาลแดง หรือน้ำตาลเข้ม แบ่งตามบริเวณที่พบได้ถึง ๒๓ กลุ่ม จำนวน ๒๓๘ ภาพ

บริเวณด้านหน้าถ้ำผีหัวโต อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ถ้ำผีหัวโต อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

ภาพที่ดังที่สุดและทุกคนต้องมาชม คือ ภาพคนใส่หมวกทรงสูง หรือ ภาพคนที่มีหัวเป็นสัตว์มีเขา เขียนด้วยสีแดงทั้งตัวคล้ายมนุษย์ต่างดาว ฝังอยู่ในชั้นหิน นอกจากนี้ยังมีภาพอื่น ๆ เช่น

กลุ่มสัตว์ เช่น นกฟินิกซ์ ไก่ ปลา ปลาหมึก จระเข้ แม่น และกิ้ง

กลุ่มภาพเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น แห อวน และเรือ

กลุ่มภาพมือคนที่ทาบเอาไวบนเพดานถ้ำ โดยมีข้างหนึ่งมี ๖ นิ้ว และอีกข้างหนึ่งมี ๕ นิ้วตามปกติ เป็นต้น

ภาพเขียนสี ภาพคนใส่หมวกทรงสูง หรือ ภาพคนมีหัวเป็นสัตว์มีเขา
แหล่งภาพเขียนสี ถ้ำผีหัวโต อำเภอบัวลาย จังหวัดกระบี่